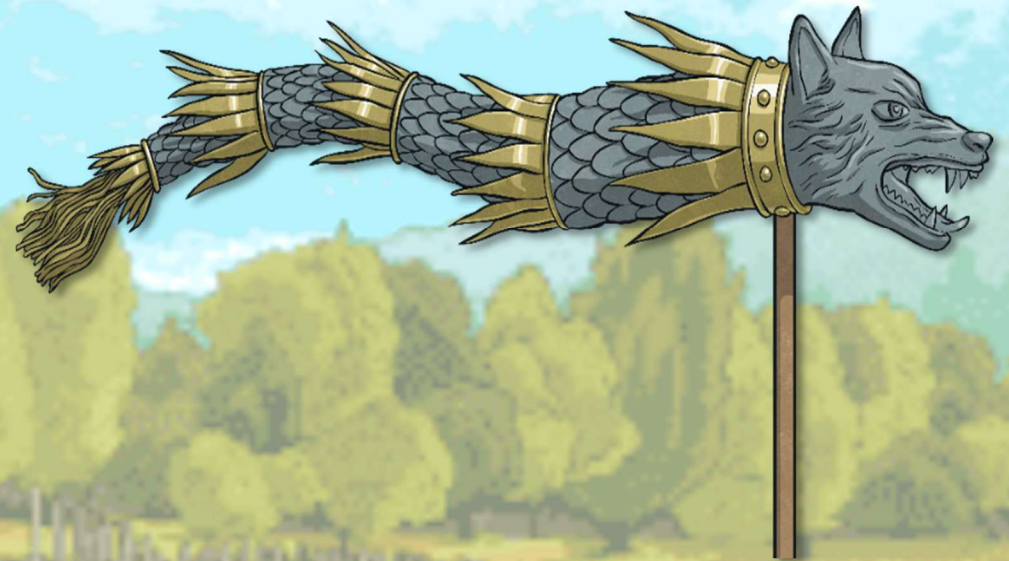

#1

DACII

Sumar

1. Dacii și Dacia	2
2. Dacii în oglinda antichității	
- mărturii și legende	2
Exerciții	
3. Organizarea socială	5
4. Ocupațiile dacilor	6
Exerciții	
5. Cetățile dacice	8
Exerciții	
6. Religie, credințe și cutume	11
7. Cunoștințe științifice	11
8. Cuvinte moștenite din limba dacă	12
Exerciții	
9. Câteva lucrări și opere pierdute	
despre geto-daci	12
Ilustrații – credite și mulțumiri	14

1) Dacii și Dacia

Dacii și romanii sunt strămoșii românilor.

Dacii erau un vechi popor din familia tracilor, care trăia pe teritoriul României actuale înainte de cucerirea romană.

Numiți geți de către greci și daci de către romani, ei mai sunt cunoscuți și sub numele de geto-daci.

Țara dacilor
se numea Dacia.

În secolul I î.Chr.,
regele Burebista
îi unește pe geto-daci
într-un stat puternic,
cu capitala la Sarmizegetusa.

Dacia în timpul lui Burebista

2) Dacii în oglinda antichității - mărturii și legende

Herodot (484 – 425, considerat « părintele istoriei »)

Geții sunt cei mai curajoși și mai dreapți dintre traci.

Platon (427 – 347, filozof grec)

despre medicina dacilor

Zamolxis spune că (...) nu se poate să încercăm a vindeca trupul, fără să îngrijim și de suflet, și că tocmai de aceea sunt multe boli la care nu se pricep medicii greci, fiindcă nu cunosc întregul de care ar trebui să se ocupe.

Strabon (63 – 23, geograf și istoric grec)

despre vii și vin

Geții s-au lăsat înduplecați [de către Burebista] să taie vița-de-vie și să trăiască fără vin.

despre armată

Ei au ajuns să poată ridica o armată de 200 000 de oameni

Traian (53 – 117)

cuvinte atribuite lui Traian de Împăratul Iulian în *Cezarii* (362 d.Chr.)

Geții, cel mai războinic neam din câte au existat vreodată

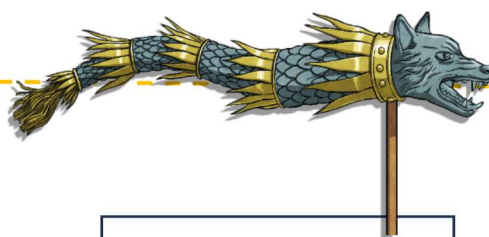
Credeau că sunt nemuritori, după cum i-a convins zeul adorat de ei, Zamolxis.

Știați
că...

Arma dacică numită **falx** era renumită în antichitate. La Roma, **falxul** se vindea ca trofeu contra greutății lui în aur.

Steagul dacic reprezintă un cap de lup, care șuieră în bătaia vântului. O legendă spune că ar fi fost un lup îmblânzit, care a salvat viața unui copil cu prețul propriei vieți.

Columna lui Traian de la Roma este unul din cele mai spectaculoase monumente antice. Este înconjurată de basoreliefuri în spirală, care relatează războaiele daco-romane.

Dacii

Sat dacic © Radu Oltean

Ajutându-vă de textele de la punctele 1 și 2, completați cuvintele care lipsesc.

1. _____ și _____ sunt strămoșii românilor.
2. Dacii erau un vechi popor din familia _____ , care trăia pe teritoriul României actuale înainte de cucerirea romană.
3. Numiți geți de către _____ și daci de către _____ , ei mai sunt cunoscuți și sub numele de _____ .
4. Țara dacilor se numea _____ .
5. În secolul I î.Chr., regele _____ îi unește pe geto-daci într-un stat puternic, cu capitala la Sarmizegetusa.
6. Zeul suprem al dacilor se numea _____ .
7. Steagul dacilor reprezintă un cap de _____ .
8. _____ de la Roma este un monument istoric și artistic construit în antichitate, care relatează războaiele daco-romane.

3) Organizarea socială

Societatea dacică era împărțită în două mari categorii sociale : nobilii și oamenii de rând. În această societate au existat și sclavi, însă într-un număr mic.

- **nobilii** erau numiți **tarabostes**; ca semn distinctiv, ei purtau capul acoperit cu o căciulă, de aceea mai erau numiți și **pileati** de către romani
- **oamenii de rând** erau numiți **comati**, de la faptul că purtau părul lung și capul descoperit

Din rândul **nobililor** proveneau regii și conducătorii, precum și preoții.

Nobilii aveau o funcție războinică importantă în societate și luptau călare. În timpul războaielor cu Traian, Decebal i-a însărcinat pe unii nobili cu apărarea cetăților, iar pe ceilalți cu bunul mers al agriculturii.

Oamenii de rând se ocupau în primul rând cu agricultura, însă erau pregătiți să participe și la război. În afară de agricultori și păstori, ei erau și meșteșugari, negustori, militari.

În interiorul unei cetăți dacice © Cătălin Drăghici

Poetul latin Ovidiu a fost exilat la Tomis,
în portul Constanța de azi.
Despre localnici spunea că sunt
c-o mână pe armă, cu cealaltă pe plug

4) Ocupațiile dacilor

Dacia era o țară bogată în pământuri fertile și resurse naturale variate, pe care civilizația dacică a știut să le valorifice cu ingeniozitate.

1

agricultura

viticultura

pomicultura

Produc grâu și alte cereale la scară largă.

Cultivă vița-de-vie și sunt mari producători de vin.

2

creșterea

animalelor

apicultura

Cresc oi, capre, vaci, porci, iepuri, păsări de curte. Caii sunt folosiți mai ales ca animale de tracțiune și de luptă.

Apicultura este foarte răspândită.

Comorile dacice

erau renumite în antichitate și i au inspirat numeroase legende de-a lungul timpului.

Cu ajutorul textelor de la capitolele §3 și §4, completați frazele următoare.

Principalele clase sociale ale dacilor erau

_____ și _____

În războaiele cu Traian, Decebal i-a însărcinat pe nobili cu

_____ și cu _____

Cele mai importante ocupații în societatea dacică erau

Animalele de fermă cele mai frecvent întâlnite erau

Dacii prelucrau metale precum

Numeroase legende au fost inspirate de

exploatarea

3

zăcămintelor

metale, sare

4

prelucrarea metalelor

vânătoarea, pescuitul

5

Dacii sunt cunoscuți pentru arta prelucrării metalelor. Ei lucrează cu măiestrie fierul și arama, precum și aurul și argintul.

Au mari ateliere de metalurgie, în care produc cele mai variate unelte, ustensile, arme de luptă redutabile.

Pe lângă obiectele de utilitate practică, ei fabrică și podoabe, instrumente muzicale, obiecte de cult, de o deosebită valoare artistică.

olăritul 6

Ceramica este un meșteșug străvechi, larg răspândit de-a lungul timpului pe teritoriul României.

Cuptorul de ars ceramică și roata de olărit sunt folosite în societatea dacică încă din sec. V î. Chr. Numeroase vase ceramice, de o varietate și o calitate impresionantă, au fost descoperite în cetățile și în locuințele dacice.

§3, §4

Adevărat sau fals ?

7 comerțul

Dacii practică un comerț intens, mai ales cu

grecii, apoi cu romanii. Vând cereale, miere, ceară, sare, blănuri și cumpără vase, podoabe, țesături fine, ulei, vin.

Folosesc un număr important de monezi străine, iar din sec. III-II î. Chr. bat monedă proprie.

Vestigiile arheologice dezvăluie o societate dacică cosmopolită, chiar și în cetățile adăpostite în inima munților.

Dacia era o țară bogată în resurse naturale

A

F

Roata de olărit a fost adusă în Dacia de către romani

A

F

Dacii băteau monedă proprie

A

F

Portul popular românesc seamănă cu îmbrăcămintea dacilor

A

F

În Dacia existau puține păduri

A

F

Dacii aveau o rețea importantă de drumuri pavate

A

F

8

torsul și
țesutul

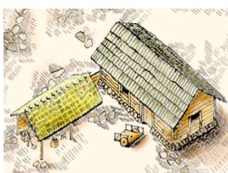
Pentru
fabricarea
hainelor, sunt

folosite mai ales lână și cânepa.

Modelele și motivele dacice sunt foarte asemănătoare cu cele ale portului popular românesc.

10

construcțiile

Câteva exemple de construcții dacice : așezări, cetăți, fortificații, instalații de captare și de transportare a apei, drumuri pavate, *murus dacicus*, sanctuare, calendare solare...

9 prelucrarea lemnului

Pădurile fac

parte din cadrul

natural de viață al dacilor, iar prelucrarea lemnului este unul din cele mai înfloritoare meșteșuguri.

Întrebuințările sunt nenumărate, de la construcții, porți, garduri, poduri, ziduri, la unelte, mobilier, ustensile, obiecte casnice, instrumente muzicale, obiecte de cult, piese agricole și multe altele.

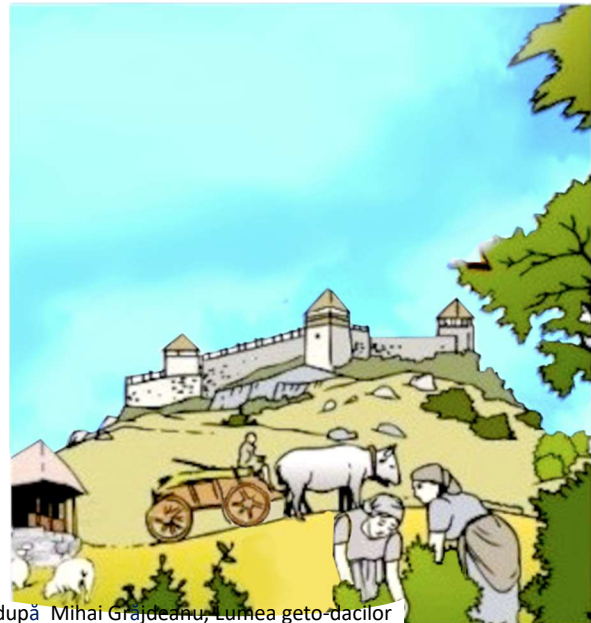
5) Cetățile dacice

Dacii au construit un vast sistem de apărare, cuprinzând peste 90 de cetăți și așezări fortificate.

Fortificațiile dacice sunt realizate într-un stil caracteristic, folosind tehnici avansate de inginerie militară, atât în domeniul construcției, cât și al infrastructurii.

➤ Instalații și conducte

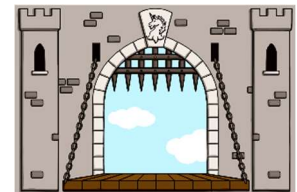
de captare și de distribuție a apei, care era transportată pe distanțe mari

după Mihai Grajdăanu, Lumea geto-dacilor

➤ O rețea extinsă de drumuri pavate
cu plăci de gresie sau lespezi de piatră,
care au rezistat până în ziua de azi

➤ Murus dacicus, numele folosit de romani pentru Zidul dacic

O metodă de construcție a zidurilor și fortificațiilor de apărare specifică arhitecturii dacice, dezvoltată înainte de cucerirea romană.

Cetățile dacice din Munții Orăștie sunt remarcabile exemple de construcții realizate prin această metodă.

Zidurile dacice sunt reprezentate, de asemenea, pe columna lui Traian din Roma.

Cetățile dacice din Munții Orăștiei, în patrimoniul mondial UNESCO

Înainte de războaiele daco-romane, capitala Daciei era situată în munți. În jurul capitalei Sarmizegetusa se ridica un ansamblu de alte cinci cetăți, care constituiau împreună nucleul sistemului defensiv al statului dac.

Pentru construcția punctelor de apărare, dacii s-au folosit cu măiestrie de caracteristicile fizico-geografice ale regiunii.

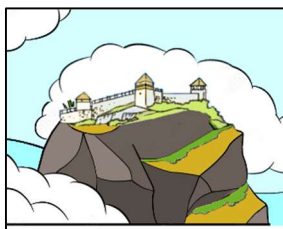

Grupul de fortificații din munții Orăștiei oferă imaginea unei societăți dacice înfloritoare, care a atins un înalt nivel de dezvoltare culturală și socio-economică. Ansamblul celor șase cetăți a fost inclus în patrimoniul mondial UNESCO în 1999.

Populația locuia sub cetatea însăși, în locuințe construite pe întinse terase consolidate.

Peste 100 de terase au fost descoperite la Sarmizegetusa, susținute cu ziduri puternice, care puteau atinge 12-14 metri.

În *Geografia* lui Ptolemeu (c. 150 AD) sunt atestate 88 de orașe dacice

În mai multe cetăți dacice au fost descoperite misterioase temple-calendare solare.

Cetățile dacice

Cetatea dacică Piatra Roșie © Radu Oltean

Arcaș dac © Cătălin Drăghici

Ajutându-vă de textele de la punctul 5, completați cuvintele care lipsesc.

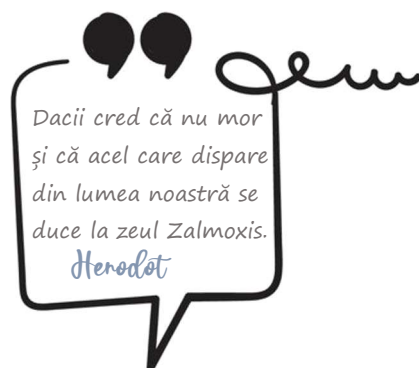
1. Sarmizegetusa era _____ Daciei.
2. Înainte de războaiele daco-romane, capitala Daciei era situată în _____.
3. Numele folosit de romani pentru zidul dacic era _____.
4. Dacii au construit o rețea extinsă de _____.
5. _____ dacice din munții Orăștiei sunt remarcabile exemple de construcții realizate prin metoda **murus dacicus**.
6. Ansamblul celor _____ cetăți a fost inclus în patrimoniul mondial UNESCO în 1999.
7. În tinerețe terase construite la Sarmizegetusa erau în număr de peste _____.
8. Pentru măsurarea timpului, dacii foloseau misterioase _____ solare.

6) Religie, credințe și cutume

Zeul suprem al dacilor era Zamolxis.

Despre Zamolxis au rămas multe legende. Herodot spune că zeul dacilor a trăit cu adevărat, probabil cu mult înaintea lui Pitagora. Se mai povestește că, înainte de a deveni zeu, Zamolxis a fost rege, savant, vindecător, înțelept, erou...

Dacii erau cel mai războinic neam
din câte au existat vreodată, nu
numai datorită tăriei trupului lor,
dar și datorită credinței pe care o
dețin de la zeul lor, Zamolxis

Impăratul Traian

Columna lui Traian | Foto © Kenneth Garrett

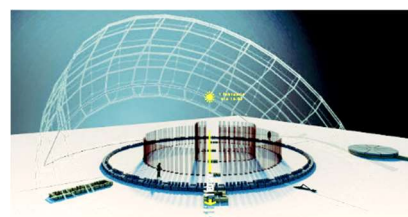
Zalmoxis era considerat zeu al cerului
senin, luminos și tot ce-i tulbura armonia
și frumusețea (furtuna, norii, grindina)
trebuia alungat. De aceea, dacii trăgeau
cu săgețile spre norii întunecați, ca să-i
gonească și să-i facă pe plac zeului.

7) Cunoștințe științifice

În societățile antice, cunoștințele științifice erau
strâns legate de credințe și de o viziune sacră a lumii.

Dacii dețineau cunoștințe avansate de **astronomie**
și de **matematică**. În cetățile dacice s-au descoperit
monumentale și misterioase sanctuare-calendar, precum cele de la Sarmizegetusa sau de la

Templul-calendar de la Sarmizegetusa - reconstituire

Butuceni. Ei cercetau cerul nu numai din rațiuni practice, pentru
a măsura timpul și ciclurile naturale, dar și pentru a descoperi
conexiunile tainice ale lumii pământene cu spațiul locuit de zei.

În **medicină**, foloseau truse elaborate și erau în măsură să realizeze
operații complexe. Medicina era în mare parte apanajul preoților,
căci sufletul contribuia la vindecarea trupului, conform

învățămintelor lui Zamolxis.

Dacii cunoșteau **botanica**, foloseau un mare număr de plante medicinale și
stăpâneau otrăvurile.

8) Cuvinte moștenite din limba dacă

În limba română se păstrează în jur de 170 de cuvinte din limba dacă, unele dintre ele formând familii de cuvinte curente.

Câteva exemple de cuvinte moștenite din limba dacă:

barză băiat brad brânză bucura

copac copil doină jumătate gata

moș pupăză stână strugure

Cultura populară românească păstrează numeroase elemente ale culturii geto-dace
 ✧ doine și cântece, teme și personaje mitologice, simboluri, practici tradiționale, sărbători...
 Tradiții ancestrale precum Jocul ursului, Dragobete, Mărțișor... își au originea la vechii daci.

9) Câteva lucrări și opere pierdute despre geto-daci

Poeemele în limba dacă scrise de Ovidiu

Legile scrise ale lui Zamolxis

Getica, o istorie a geților scrisă de Dio Chrysostom (40-120), sau Dion de Prusia (a nu se confunda cu Dio Cassius)

Getica, o istorie a geților scrisă de Criton din Heraclea, medicul grec al împăratului roman Traian (sec. II d. Chr.).

Getica lui Criton din Heraclea a stat la baza lucrării **Dacica** a lui Traian, operă de asemeni pierdută.

Dacica (sau **De bello dacico**), istoria campaniilor contra dacilor, scrisă de chiar împăratul Traian

Cărțile LXVII-LXVIII din **Istoria romană** a lui Cassius Dio (c. 165 – c. 235). care tratau despre războaiele dacice ale lui Domițian și Traian

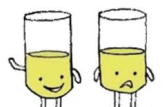
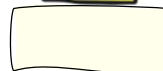
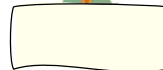
Geții lui Burebista și lumea lor © Radu Oltean

Legendele dacilor © Mihai Grăjdeanu

Ajutându-vă de textele de la punctele precedente, completați cuvintele care lipsesc.

1. Zamolxis era _____ suprem al dacilor.
2. În cetățile dacice de la _____ și de la _____ s-au descoperit misterioase sanctuare-_____.
3. Dacii credeau că sunt _____, datorită zeului lor Zamolxis.
4. Ei dețineau cunoștințe avansate de _____, _____, _____.
5. Dacii cunoșteau plantele vindecătoare, dar stăpâneau și _____.
6. Zamolxis era zeu al cerului senin. Pentru a goni furtuna, dacii trăgeau cu _____ spre norii întunecați.
7. În limba română s-au păstrat în jur de _____ de cuvinte din limba dacă.
8. Despre geto-daci au scris mulți autori antici, precum _____, _____, _____.

Ilustrații

Credite și mulțumiri

Cătălin Drăghici

Mihai Grăjdeanu

Radu Oltean

twinkl.ro, twinkl.fr

boutdegomme.fr

nationalgeographic.com

Kenneth Garrett

pixabay.com

freepik.com

cetati-daci.ro

Daniela Ștefan

elker.com

Peter Wilcox

